

***„E mai bine să fim conștienți
de limitările noastre decât
să trăim într-un paradis
al nebunilor”***

Ian Stewart

CÂND SE TERMINĂ ADVERSITATEA?

(Despre schimbarea de ciclu)

Reconsemnări de economie politică

Cuprins

Care este contextul și cum ne afectează?

- Superciclul inversiunilor

Cum ne-am complicat și ce putem face?

- Ieșirea din incendiu

Câștigul prea mare presupune o pierdere și mai mare?

- Costul schimbării

De ce identitatea nu poate fi eternă?

- România Postmodernă

Partea I

Superciclu inversiunilor

*„Cine nu-și privește știința
ca pe o obligație morală cade
victimă principiului puterii”*

Carl Gustav Jung

Legătura dintre formă și fond

- Superciclul în consecințele căruia ne aflăm este **prima modernitate**, subîntinsă de două procese revoluționare:
 - ❖ Industrializarea (prima și a doua revoluție industrială);
 - ❖ Funcționalizarea statului-națiune (revoluțiile naționale).
- Consumarea incompletă a celor două procese-axiale înseamnă:
 - **Subdezvoltare economică** (dacă nu apar sau nu se manifestă continuu forțele individuale și sociale care să valorifice în sens național rezultatele revoluțiilor industriale);
 - **Subdezvoltare politică** (când emanciparea - individuală, socială și națională - nu poate să se constituie drept sursă a producerii energiei emergente a modernității, cu funcția de structurare civilizatorie a climatului politic.

Izvorul modernității

- Superciclul începe:
 - ❖ **ideatic**, cu viziunea intelectuală a Iluminismului raționalist (universul ca un **ceasornic** și lumea ca un organism);
 - ❖ **acțional**, cu **cucerirea** naturii, prin instrumentalizarea cunoașterii și utilizarea forței mecanice.
- Superciclul se naște sub auspiciile secularizării gândirii, când se declanșează marile inversiuni ale **emancipării** (Rațiunea ia locul Mitului, Știința ia locul Religiei, Mașina ia locul Brațelor, Burghezia ia locul Aristocrației, Industria ia locul Agriculturii, Democrația ia locul Autocrației, Vestul preia supremația lumii etc.)

Modernitatea supradetermină

- Prin: *a*) modelul cognitiv al mecanicii, *b*) modelul explicativ al evoluționismului, *c*) modelul învățământului laic, *d*) modelul economic al societății comerciale și *e*) modelul juridic al puterii democratice s-a **raționalizat/tehnologizat/rețetizat adversitatea**, schimbând comportamentele individuale și ale entităților naționale pe calea randamentală;
 - ❖ Economia devine: α) forță societală (economia națională) și ω) știință a avuției națiunii.
- Superciclul primei modernități este **fondul** care încarcă formele diferitelor cicluri din ultimii trei sute de ani.
- Superciclul este cel care dă criteriile de decelare a evoluției economice (și nu numai) în **cicluri**, diferențele dintre ele nefiind doar de timp, ci și de cristalizare specifică a consecințelor, ca și a factorilor lor generici.

Dincolo de starea naturală

- Odată cu zorii modernității, prin captarea energiei mecanice, acțiunea umană iese din **limitările supraviețuirii**, *oikonomia*, având de acum mijloacele necesare, s-a centrat pe subzistență;
- Categoriile largi de oameni au fost scoase din contextele naturale pentru a munci în **contexte artificiale**, de tip mașinist;
 - ❖ practic se încheie definitiv lunga experiență de culegători și vânzători a oamenilor pentru a se intra într-un **spațiu de tranzacționare** a componentelor condiției umane (munca, lucrul, acțiunea).
- Piața, ca spațiu de raționalitate al condiției umane și industrialismul, ca factor de potențare a performanței acesteia au făcut economia să fie interesată de **abundență** (avuție).

Ce limite cognitive există?

- Teoria ciclurilor (în măsura în care există una coerentă și consistentă) este puternic marcată de conceptualizarea unor **situații particulare** (cicluri pe țări sau structuri economice);
- Teoria ciclurilor a ales:
 - 1) ca viziune *fragmentarizarea* (ciclurile se diversifică în funcție de piețe/ciclul indicilor bursieri etc. sau de perspective/cicluri investiționale, cicluri politice etc.) și
 - 2) ca metodologie *cantitativismul* (ciclurile constituie un fenomen statistic dependent de metodologii).

Fondul genetic/memetic al modernității

- **1) Viziune materialistă:** translatarea acesteia asupra funcției-obiectiv a economiei a făcut ca *avuția să fie expresia unică a acțiunii randamentale*;
- **2) Perspectiva cognitivă a mecanismului** (ceasornicul-modelul mental al înțelegerii lucrurilor): structurarea mecanică a spațiului de raționalitate economică și tratarea omului ca resursă economică (*scopul devine mijloc*);
- **3) Principiului selecției naturale:** translatarea a dus la înțelegerea pieței ca mecanism exclusiv;
- **4) Reducționismul:** translatarea acestui principiu metodologic din contextul epistemic al fizicii și al covenționalismului matematicii în universul acțiunii antropice pentru confort.

Ce fenomenologie are contextul modern?

- Prima modernitate (*a iluminismului raționalist, un rozacrucianism sublimat*) a cunoscut:
 - filosofia ultimei frontiere-postcarteziană - până în 1814? (un secol de **dezvoltare extensivă**);
 - adversitatea ideologică – postnapoleoneană - până în 1914? (un secol de **experimente, adesea deviate și** corectate prin forță);
 - voința de putere postnietzscheană, personală și comunitară, izolaționistă și imperială, în consecințele căreia încă suntem, 2014? (un secol de stăruințe pentru resuscitări violente de **tendințe ratate**);
 - fenomenul produs de sentimentul fixării în coada de cometă a primei modernități este botezat difuz ca **postmodernism**.

Consecințele ignoranței

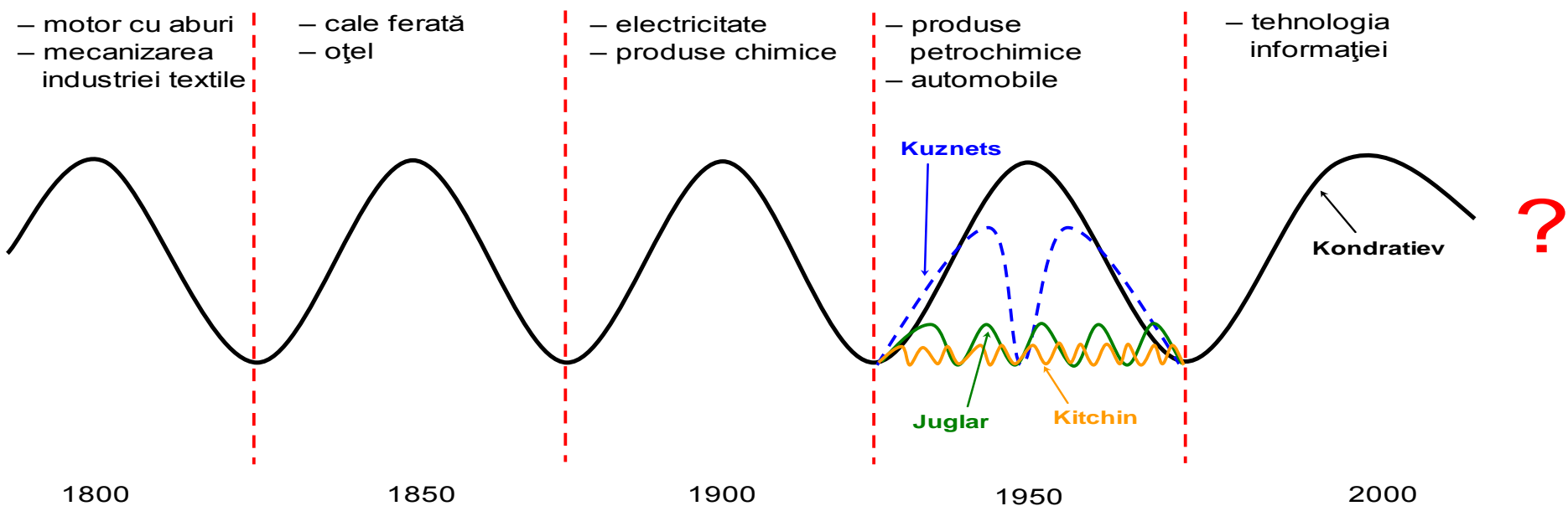
- Supeciclul acționează ca un val, care aduce beneficii pentru cei care ajung pe creasta valului și știu să folosească forța de înaintare a acestuia;
 - Dacă nu înțelegem prea bine dinamica și sensul amprentării diferitelor cicluri de către contextul reprezentat de superciclu înseamnă că **riscul incertitudinii decizionale** este inevitabil mare în orice problemă economică:
 - ❖ înțelegerea crizelor (repetarea greșelilor);
 - ❖ strategii ineficiente (persistența subdezvoltării);
 - ❖ proiecte ratate (planificarea centralistă).

În ce situație ne aflăm?

- Astăzi se discută de cicluri în scopul corecției lor și mai puțin despre ceea ce asigură și schimbă substanța fiecărui ciclu în parte (superciclurile – complex de procese transformatoriale pe termen lung care produc o civilizație);
- S-ar putea ca multe cicluri (de la cel cu relevanță microeconomică vizând viața produsului, până la ciclul dezvoltării/Kondratieff) să poată fi corectate (există experiență);
 - Corecția ciclurilor economice vizează o dublă opțiune: fie prelungirea fazei de avânt, fie scurtarea sau chiar eliminarea fazei recesive.
- Nu este prea sigur că ciclurile seculare (e.g. Ciclul Strauss-Howe sau al generațiilor, cu durata de 90-99 ani), ca și Superciclul Modernității (circa 300 ani) pot fi corectate (experiența lipsește).

Substanțializarea complexă a ciclurilor

- Ciclul și ciclicitatea au sens economic doar dacă exprimă o legătură între **cauze explicit comportamentale** și consecințe decelabile în **termeni de dezvoltare (avuție)**, cu semnificații date de contextul de natură istorică.
- Singura legătură oarecum mai documentată dintre superciclu și celelalte cicluri este, urmând stăruința lui Schumpeter, dezvoltarea tehnologică, **forța dinamică a industrialismului** primei modernități (Mugur Isărescu);

***„Tehnologia este tendința
de a aranja lumea în așa
fel încât să nu fie nevoie
să o experimentăm”***

Max Frisch

Cadența soluțiilor radicale

- Superciclul primei modernități a cuprins **trei cicluri generaționale** (Strauss-Howe), toate marcate de **finaluri violente** (1814, 1914, 2014);
 - Ultimul ciclu generațional (cu valurile generaționale „eroic”, „artistic”, „profetic”, „nomad”) se suprapune pe ceea ce este cunoscut drept faza decadentă a modernității iluministe, **postmodernismul**.
- Pentru România, faza nomadismului are consecințe identitare complicate, criza demografică fiind acutizată de **migrația economică**, populația scăzând cu circa trei milioane de locuitori, tendința accentuându-se.

Superciclurile dau sens economicității

- Ciclurile seculare și superlungi imprimă economicității **conținuturi specifice**:
 - Ciclul generațiilor (Strauss-Howe) marchează **climatul** comportamental, al universului așteptărilor și motivațiilor (sincronicitatea preferințelor, moda și modelele de viață, crearea de nevoi etc.);
 - Modernitatea ieșită din iluminismul raționalist a configurat, pe suportul industrialismului, al pieței concurențiale și al logisticii statale, economia și **societatea de consum**;
 - ❖ Prima modernitate a generat prevalența capitalului **financiar** în ecuația economiei și a așezat proprietatea la baza libertății.

Simplificarea matricei tutelare

- Sursa tendințelor spre extreme vine din faptul că de la început modernitatea **a ezitat** (probabil pe calea croită din semnificațiile ideologice ale materialismului economic /obsesia avuției și a evoluționismului biologic /selecția concurențială) să transforme în practici de guvernare și reguli comportamentale universale cel puțin două ipoteze de bază ale **pentadei** iluminismului militant, post-rozacrucian/protestant:
 - ❖ **Toleranța** (*care ar fi corectat raționalizarea libertăților și ar fi făcut imposibile experimentele sociale/rasiale de Secol XX*);
 - ❖ **Progresul** (*care ar fi slăbit controlul hegemonic al resurselor, utilizarea colonialismului și imperialismului și ar fi făcut ca popoarele să exerseze democrația economică*).
- Ingredientele structurării societale, folosite însă după rețete ce au ținut de **preferințe conjuncturale**, au rămas: **libertatea** individuală, **egalitatea** cetățenească și **solidaritatea** umană.

*„Dacă dăm la o parte spoiala
de civilizație, se mai văd încă
în funcțiune forțele
fundamentalismului,
sectarismului, rasismului,
intoleranței etc”*

Michio Kaku

Centrifuga postmodernă

- Postmodernismul este formula experiențială a încercării tendinței de **relativizare a valorilor**, de **a fugi spre extreme** pentru a scăpa de rigoarea raționalului (abundența sufocă subzistența);
- Postmodernismul este, teoretic vorbind, un pasaj de trecere a lumii prin experimentul **forme și formalizării** (cu accent pe „**sensul nonsensului**” mai ales în creația și cunoașterea artistică-Anthony Giddens);
 - ❖ Abundența își creează propria lume (întru-un autobuz turistic de **85 de locuri** călătoresc posesorii unei averii cumulate egală cu cea a 3,5 miliarde de locuitori ai globului terestru);
- Finalul ultimului secol cunoaște și o formă maximală a pierderii contactului cu temeiul natural al economicității (bunul-simț): **criza globală actuală**.

Partea a II-a

leșirea de incendiu

*„Greșeala, dragă Brutus,
nu este în stelele noastre,
ci în noi înșine...”*

William Shakespeare

Amurgul primei modernități

- Ieșirea din paradigma modernismului iluminist este însoțită de **tiparul exceselor**;
 - Reperetele modelului cunoașterii raționale sunt repositionate la **limită și dincolo de limită**:
 - ❖ Timpul „*nu mai are răbdare*”, ia forma unei succesiuni accelerate de **termene scurte**;
 - ❖ Spațiul economic iese din contingent, se **virtualizează**;
 - ❖ Determinismul nu mai înseamnă **univocitatea** cauză-efect (cauze inexplicabile, efecte neașteptate).
- Fenomenul economic postmodernist este **excesiv speculativ și prevalent materialist**:
 - Acesta se desfășoară sub semnul accelerației și al cantitativului („tot mai repede și tot mai mult”)

Consecințe care contrazic modelul natural

- „*Tot mai repede*” este irațional căci se traduce în:
 - **dezechilibre** excesive (contul curent, bugetul de stat, etc.);
 - **îndatorare** (publică și privată - creșterea pe datorie);
 - **decalaje** („țările bogate tind să rămână bogate”... D. Quah);
 - **delocalizare** (alienare psihică, socială, disoluția coeziunii, stress etc);
 - **deșertificare și extincție** (amenințarea bazelor vieții).

Consecințe care contrazic modelul rațional

• „*Tot mai mult*” în economie este irațional căci ajunge să însemne:

- **concentrare** (trei bănci americane dețin active de circa 50% din PIB al SUA).
- **oligopolizare** (piața financiară, piața auditului, piața ratingului etc).
- **financiarizare** (valoarea adăugată în sistemul financiar global este de câteva ori mai mare decât în economia reală; activele financiare globale sunt de peste trei ori mai mari decât PIB global - David M.Smick).
- **polarizare** (internă: 10 % din populația SUA deține 90% din avuție - Paul Krugman; geografică: Nord-Sud).
- **externalizare** de costuri (pe seama naturii, a generațiilor viitoare).

Consecințe iraționale

- **Câștigul** din creșterea prea accelerată este diminuat de **pierdere** din recesiunea profundă (*ciclul de afaceri mediu considerat de 54 de luni cuprinde 17 luni recesiune și 38 de luni expansiune (J.A.Lybeck)*.
 - *De la prima recesiune(1854), omenirea a trecut prin 45,3 ani de recesiune.*
- **Speculația a devenit actul postmodern de schimb care subminează încrederea.**
- Dinamica economică vine dintr-o direcție străină de Economie ca știință a alegerilor raționale!

*„În 2007...doar 3%
(din tranzacțiile valutare-n.n)
aveau scop comercial, restul de
97% constituind speculații”*

Dennis Meadows

Recurs la adversitatea violentă

- Modelul economic exclusiv a dus acum la 1) **represiune financiară** (încercând să scape de soluția războiului), după ce a dus la 2) **socializarea pierderilor**, și 3) **intervenționism** (atât bugetar, cât și privind regimul proprietății) în favoarea agenților care au mizat pe excese dincolo de spațiul de raționalitate economică (sistemul bancar cu deosebire);
 - Criza de sistem a început din sectorul financiar, a blocat apoi economia reală, s-a extins la **ideologiile guvernării** și a ajuns acum în **corpul social** (o luptă de baricadă).
- Schimbarea de model comportamental economic tinde să fie înțeleasă în **logica adversității** și explicată cu terminologia revolută a luptei de clasă (Mișcarea *Occupy Wall Street*).
 - ❖ Finalul superciclului modernității este turbulent.

Partea a III-a

Costul schimbării

*„Convingerile ne
ghidează dorințele
și dau formă
acțiunilor noastre”*

Charles Sanders Peirce

Determinismul antropic al ciclurilor

- Ciclul economic este dependent de acțiunea umană și de climatul societal:
 - *Ciclicitatea economică ține de datele profunde prin care „munca, lucrul și acțiunea” (condiția umană) sunt structurate de elementul cel mai puternic al naturii umane, instinctul de apropiere. („A avea a ajuns mai puternic decât a fi”);*
 - *Limitele și limitările ciclurilor vin din proiecția umană asupra posibilităților de străpungere a limitelor și limitărilor pe care natura le impune condiției umane.*
- Economia este medicina efectelor pe care utilitatea, via apropiere, le are asupra comportamentelor noastre, este **știința tratării bolnavului de prea multă sau prea puțină utilitate.**

Fenomenologia ciclurilor

- Persistența pe **vârful ciclului** este o problemă de discernământ liminar instinctului de apropiere excedat de concurență;
 - ❑ Ciclurile bursiere ilustrează cel mai bine dinamica **înclinației spre risc**, propensiunea spre exuberanță (*Bliss Point*) și căderea spre *Critical Point* și redau fluctuațiile apetitului speculativ, tunelizarea comportamentului de afaceri ;
- În cazul ciclului dezvoltării (Kondratieff), avântul coincide cu **inovațiile tehnologice** cu impact asupra productivității;
 - ❖ **Ciclurile investiționale** (Kitchin, Juglar, Kusnetz) profită de boomul tehnologic, și amplifică valul înclinației pentru risc.

Diferențieri spațiale

- Distinctivitatea fenomenologiei ciclurilor este **geografică**, nu doar temporală;
- Cauza diferențierii ține de reacțiile diferite la provocările industrialismului și ale emancipării care au configurat și **modele diferite** de economie:
 - ❑ În Europa - modelul economiei confortului, a habitatului bine rânduie, **centrat pe produs** (bogația este semnificată de posesia bunurilor materiale);
 - ❑ În America de Nord - modelul economiei oportunității, a transumanței lucrative, **centrat pe bani** (bogația are forma populară a contului bancar);
 - ❑ În Asia - modelul economiei ziliere, a efortului rutinier, **centrat pe muncă** (bogația reprezintă suportul ritualizării îndreptăririlor).

Desincronizarea superciclului

- Superciclul modernității este în **faze diferite** în cele trei modele regionale de economie:
 - ❖ Europa a parcurs integral cele **trei cicluri generaționale**, etapa actuală fiind una de suprapunere a postmodernității cu instalarea ciclului celei de-a doua modernități
 - ❖ America de Nord stimulează, prin capitalismul corporatist susținut cu logistică hard, **formele extreme ale postmodernității** (speculația, controlul resurselor globale etc.) și amână intrarea în următorul superciclu;
 - ❖ Asia aplică formule inspirate de **faza de avânt** a primei modernități (industrializare accelerată, creștere prelungită), dar prin Japonia deja anunță decompresia economică, începe epuizarea efectelor industrializării de runda a doua.

Cazanul modernităților

- Europa a urmat **rețeta completă** a matricei valorilor primei modernități;
- A ilustrat **formele cele mai violente ale adversității**, în toate fazele, mai ales în secolul postmodernismului;
- Preferința pentru cumpătare a consumului, până la **austeritate**, conferă ciclurilor din economia europeană **formă alungită**, fiind evidentă tendința prelungirii fazelor:
 - ❖ iluzia stabilității consolidate urmată de trăirea depresivă a stagnării;
- Europa este autoarea ideilor și instrumentelor primei modernități și arată înclinație, prin experimentul societal postnațional, pentru **lansarea celei de-a doua modernități**:
 - **inovarea societală** surclasează inovarea randamentală;
 - conservă **prevalența bunăstării** în setul valorilor proiectate de modernitate („*muncesc pentru a trăi*” - Jeremy Rifkin)

Ultima frontieră

- America de Nord a urmat **calea scurtă** a modernității, rețeta libertariană cu sistem instituțional consolidat de normalizare, calificându-se drept terenul de încercare a tuturor posibilităților de reușită randamentală;
- A ilustrat formele cele mai active de intervenție pentru **temperarea conflictelor** interne și externe;
- Preferința pentru baloane speculative și exuberanță irațională (consecința filosofiei **exceptionalismului**) forțează fazele de avânt ale ciclurilor în economia americană, acestea având formă violent ascuțită și în sus, și în jos (zigzagare nervoasă);
- S-a fixat pe modelul **dependențelor pe verticală**, promovând strategii de amânare a epuizării funcționale a valorilor ordonatoare specifice primei modernității:
 - ❖ **supraturează** funcția randamentală a condiției umane („*trăiesc ca să muncească*” - Jeremy Rifkin)
 - ❖ generează **globalism** și nu globalizare.

Trena modernității

- Asia s-a cuplat târziu la superciclul modernității, dar în **formule extreme**, fie de natura violenței revoluționare, fie prin birocratizare și planificarea industrializării forțate;
- A ilustrat **intervenționismul** suveran sau extern în dezvoltare și emancipare;
- Preferința pentru **stimularea factorilor direcți** (muncă/economisire, capital/investiție) în economia asiatică forțează prelungirea fazei de avânt a ciclului de afaceri, linia ciclului urmând nervos ipotenuza unui triunghi dreptunghic și catena verticală mai lungă.
- Prin arderea etapelor primei modernități și excesivitatea concentrării pe modelul extensiv de creștere pare că a ajuns să țină **țimona puterii** economice a lumii:
 - ❖ tentația pentru opțiunea hegemonică resuscitează **scenariul violențelor**;
 - ❖ **Înțelegerea libertăților** individuale specifice primei modernități intră în coliziune cu tradiția subordonării birocratice.

Purgatoriul postmodernității

- Crizialitatea este și ea diferită:
 - ❑ În Europa se împletesc criza sistemului vechi (regăsită și la nivelul lideranței politice, vizibilă în proiectele interesate de formă și formalizare, birocrație excesivă etc.) cu **crizele inerente creșterii noului sistem**;
 - ❑ În America de Nord criza de sistem este evidentă din momentul în care supraturarea pieței a luat forma unui **experiment de natură intervenționistă** (quantitative easing, strategiile financiare inspirate de preceptul „To Big to Fail”, speculative bubble etc.) ; cascada crizelor declanșată din 1970;
 - ❑ În Japonia se întâmplă o criză reactivă la forțarea decenii la rând a ritmurilor de creștere , care a luat forma unei **depresii prelungite a dezvoltării** (imposibil de tratat chiar cu metode nonstandard de tipul ratei negative a dobânzilor de politică monetară).

***„Criza economică
globală va dura cel
puțin zece ani”***

Olivier Blanchard

Se schimbă superciclul?

- Ne aflăm într-o **acumulare în exces a consecințelor negative** ale primei modernități pentru că aceasta și-a epuizat forța de combinare a factorilor favorizanți difuzării beneficiilor dezvoltării după regulile inclusivității.
- **Masa critică** este evidentă în climatul lumii subîntins de violență.
- Forma cea mai explozivă a masei critice o reprezintă **persistența consecințelor crizei** economice actuale;
 - În fapt, este o criză a sistemului societal postmodernist, marcat de principiile capitalismului corporatist, care au ajuns să **distorsioneze sensurile economice ale funcției emancipării**, promisă inițial de superciclu.

Simpla corecție presupune schimbare

- **Întoarcerea** la originile proiectului societal al superciclului primei modernități este **dezirabilă** în termeni teoretici (și romantici), dar **imposibilă** în termeni experiențiali, ai reflexelor condiționate de confort;
- Prelungirea **cozii ciclurilor** pare să fie o opțiune a strategiilor politice actuale;
- Problema este că **sfârșiturile de cicluri**, în primul rând ale celui de-al cincilea ciclu al dezvoltării, care nu se închide de circa trei decenii, și ale superciclului se înfășoară parazitărilor pe **începuturile noilor cicluri** foarte lungi:
 - Lumea se află într-o turbulență de sensuri dintre Era Dependentei Verticale, clădită pe adversitate, și Era Dependentei Orizontale, ce pune în valoare **diversitatea cooperantă**.

Lanțul istoric al ciclurilor

- Superciclicitatea este, cum am putut prezenta, o problemă de **model mental**, de viziune a lumii despre ea însăși și despre rosturile profunde ale existenței ei;
- Blocajele în perimetrul discernământului care alterează **curbura ciclurilor** se depășesc oricum, indiferent de costuri materiale și de timp;
 - ❑ Funcționează ipoteza că este mai probabil ca **schimbarea ciclurilor** în perspectivă să nu difere de modul în care s-a întâmplat de-a lungul întregii istorii a hominizării;
- Funcția esențială a substanțierii superciclului, evoluției și epuizării lui o are **climatul uman**, câmpul de așteptări, îndreptări și sentimente care însoțește evoluția lumii.

Economicitatea urmează placentă

- **Structura fină a economicității** nu poate să nu repete, într-un fel subtil, pe nivelul său de complexitate, structura universului (sau multiversului):
 - ❖ **4% avuție** (echivalentul materiei ordonate),
 - ❖ **23% acțiune potențială** (materia neagră, generată de viciile mandelvilleene),
 - ❖ **73% climat uman** (fluxul energetic care susține natura umană).
- Sfera condiției umane ocupă un volum de 27% din natura umană, segmentele muncii, lucrului și acțiunii lucrative, **partea consolidată**, diferența (?) de 73%, aparținând climatului uman, placentă energetică a interacțiunii, socialității și umanității.

Semnele experiențiale ale noului superciclu

- În plan societal este relevantă, prin discontinuitate cu modelul gestionării drepturilor și libertăților în prima modernitate, **configurarea entităților postnaționale**, de tipul integrării politice europene;
- În plan economic au câmp de afirmare sistemele concepute tip **rețea**, care favorizează cooperarea, inclusivitatea și un nou orizont de discernământ în depășirea dilemei moderne a alegerii strategice între eficiență și echitate;
- În plan individual se afirmă preferința pentru echilibrarea propensiunilor materială și spirituală și acceptarea algoritmilor egalității de șansă specifici modelului repartitiv **win-win**.

Noul context

- Fundalul străpungerilor tehnologice este anunțat principial de **a treia revoluție industrială**, suportul energetic al societății cunoașterii, prin care încetează „cucerirea” (distrugerea) naturalului, omul devenind dependent de resursa proprie, **inteligența creatoare**;
- Superciclul celei de-a doua modernități face posibilă cu adevărat **globalizarea**, ca tendință a punerii în valoare a ceea ce reprezintă esența fenomenului uman, socialitatea;
 - produsul distinctiv este **conștiința globală**, energia degajată de ceea ce ne aseamănă în esență pentru a ne diferenția în formă.

Partea a IV-a

România postmodernă

*„Țară agricolă, România
nu s-a pregătit îndeajuns
pentru întoarcerea
la nomadism.”*

Jacques Attali

Modernitatea dependentă a României

- Traectoria spre modernitate a României, începută în secolul al XIX-lea, a fost modelată:
 - în sens pozitiv - de acțiunea structurilor interne, formale și informale, care au ținut **ruperea dependențelor de orice fel**, mergând pe calea emancipării naționale, sociale și individuale;
 - în sens negativ - de conjuncturi, aranjamente și forțe care au favorizat dependența politică de imperii, ca și **dependența economică** de capitalul nomad.
- Astăzi, gândirea tiparului recuplării țării la trendurile modernității trebuie să vizeze **slăbirea presiunii abandonului**, a cărei formulă recentă este părăsirea țării, cea mai perversă consecință a îndelungatei dependențe externe;
 - ❖ Soluția este activarea forțelor interne de **centripetare a căii capitaliste de dezvoltare**, cu o bază consolidată a acumulărilor, care să contrabalanseze în efecte forțele centrifuge.

Urgența decuplării de periferie

- Tranziția postcomunistă nu a destrămat încă în mod real **plasa dependențelor** de natură geopolitică și geostrategică postbelică în care este prinsă țara:
 - ❖ **Persistența deficitului** privind potențialul de dezvoltare arată că s-a schimbat doar forma dependenței, nu și sensul (de la decizia politică care instituisse **conformarea** sistemică violentă cu modelul imperial de tip oriental, la cea economică care generează dependența de mecanismele pieței globalizate, în care fluxurile **câștigului merg la cei dezvoltați**).
- România prin tranziție nu și-a refăcut capacitatea de a susține maturizarea modernizării, rămânând **o economie de locație** a potențialului de modernizare a altor țări.
 - Urgența ultimativă este capitalizarea în sectoare cu rol de propagare a impulsului dezvoltării participative, **recuplarea în sens național** a intereselor sectorului financiar cu cel industrial.

Soluția ultimativă

- ❖ *Absența consensului național în privința țărilor pe termen lung ale dezvoltării și haosul comunicațional pe tactici de etapă (pălăvrăgeala auto-stimulată) atestă **persistența istorică a tiparului causal** al dependenței externe (verdictul de țară neguvernabilă).*
- **Lumea globală, asemenea tuturor formelor de gestiune a treburilor planetei practicate de-a lungul timpului, reprezintă o șansă doar în condițiile existenței unui consens național privind internalizarea și materializarea valorilor modernității;**
 - *Decisivă pentru ieșirea din cercul dependențelor și pregătirea intrării în a doua modernitate este acțiunea unei **elite** tradițional implicată în **performanța țării.***

***„Marele scop în viață
nu este cunoașterea,
ci acțiunea”***

Thomas Henry Huxley

A scenic photograph of a sunset over the ocean. The sun is low on the horizon, casting a warm orange glow across the sky. The water is dark blue with white-capped waves. A path of light, possibly a reflection or a path on the sand, leads from the foreground towards the water. The text 'Mulțumesc pentru atenție!' is overlaid in a bright cyan, cursive font on the right side of the image.

*Mulțumesc
pentru
atenție!*

Bibliografie (1)

- **Acemoglu, Daron, Robinson, A: James**, *Why Nations Fail. The Origins of Power, Prosperity, and Poverty*, Crown Publisher, 2012
- **Attali, Jacques**, *Histoire de la modernité - Comment l'humanité pense son avenir*, Edition Robert Laffont, 2013
- **Barro, Robert.J. & Sala-i-Martin, X.**, *Economic Growth*, MIT Press, 2004
- **Beck, Ulrich**, *German Europe*, Polity Press, 2013
- **Bowles, Paul**, *Capitalism*, Pearson Education Limited, 2007
- **Braudel, Fernand**, *Timpul lumii, (Vol. 1, Vol. 2)*, Editura Meridiane, 1989
- **Braudel, Fernand**, *Jocurile schimbului, (Vol.1, Vol.2)*, Editura Meridiane, 1985
- **Brzezinski, Zbigniew**, *Strategic Vision: America and the Crisis of Global Power*, Basic Books, 2012
- **Castells, Manuel**, *The Informatin Age: Economy, Society, and Culture*, Blackwell, (3 Volume),1996/1998
- **Chirot, Daniel**, *Schimbare socială într-o societate periferică. Formarea unei colonii balcanice*, Editura Corint, 2002
- **Diamond, Jared**, *Virusi, arme și oțel. Soarta societăților umane*, Editura ALL, 2001
- **Dinu, Marin**, *Economia de dicționar. Exerciții de îndemânare epistemică*, Editura Economică, 2010

Bibliografie (2)

- **Dinu, Marin, Brateș, Teodor**, *Răzbușnarea trecutului. Capitalismul în cinci luni postdecembriste*, Editura Economică, 2013
- **Dinu, Marin, Marinaș, Marius**, *Transformarea economică a Uniunii Europene în contextul ciclurilor Kondratieff*, Theoretical and Applied Economics, V. 13, nr. 8/2006, p. 29-36
- **Ferguson, Niall**, *Civilizația. Vestul și restul*, Editura Polirom, 2011
- **Ferguson, Niall**, *The Great Degeneration: How Institutions Decay and Economies Die*, Penguin Press, 2013
- **Gerschenkron, Alexander**, *Economic Backwardness in Historical Perspective*, Belknap Press, 1962
- **Giddens, Anthony**, *Consecințele modernității*, Editura Univers, 2000
- **Isărescu, Mugur C.**, *Cicluri economice... Disertație cu ocazia decernării titlului de doctor honoris causa al Universității Politehnica București, 18 octombrie 2013*, www.bnr.ro
- **Kennedy, Paul**, *Ascensiunea și decăderea marilor puteri. Transformări economice și conflicte militare din 1500 până în 2000*, Editura Polirom, 2011
- **Kondratieff, Nikolai**, *Long wave cycle*, Richardson & Snyder, 1984
- **Landes, David S.**, *Avuția și sărăcia națiunilor. De ce unele țări sunt atât de bogate, iar altele atât de sărace*, Editura Polirom, 2013
- **Manent, Pierre**, *Metamorfozele cetății. Eseu despre dinamica Occidentului*, Editura Humanitas, 2012

Bibliografie (3)

- **Mishkin, Frederic S.**, *The Next Great Globalization: How Disadvantaged Nations Can Harness Their Financial Systems to Get Rich*, Princeton University Press, 2008
- **Morris, Ian**, *De ce Vestul deține încă supremația și ce ne spune istoria despre viitor*, Editura Polirom, 2012
- **Murgescu, Bogdan**, *România și Europa. Acumularea decalajelor economice (1500-2010)*, Editura Polirom, 2010
- **North, Douglass**, *Structure and Change in Economic History*, Norton, 1981
- **Quah, Danny T.**, *Twin peaks: Growth and convergence in models of distribution dynamics*. *Economic Journal*, 106(437):1045–55, 1996.
- **Polanyi, Karl**, *Marea transformare. Originile politice și economice ale epocii noastre*, Editura Tact, 2013
- **Pomeranz, Kenneth**, *Marea divergență. China, Europa și nașterea economiei mondiale moderne*, Editura Polirom, 2012
- **Porter, Michael**, *The Competitive Advantage of Nations*, The Free Press, 1990
- **Rifkin, Jeremy**, *The Third Industrial Revolution. How Lateral Power is Transforming Energy, the Economy, and the World*, Palgrave MacMillan, 2011
- **Rodrik, Dani**, *The Globalization Paradox: Why Global Markets; States, and Democracy Can't Coexist*, Oxford University Press, 2011

Bibliografie (4)

- **Rostow, Walt.W.**, *The Stages of Economic Growth: A Non-Communist Manifesto*, Cambridge University Press, 1960.
- **Rostow, Walt.W.**, *Politics and the Stages of Growth*, Cambridge University Press, 1971
- **Schumpeter, Joseph A.** , *Business Cycles. A Theoretical, Historical and Statistical Analysis of the Capitalist Process* , Martino Publishing, 2005
- **Schumpeter, Joseph**, *The Theory of Economic Development: An Inquiry into Profits, Capital, Credit, Interest, and the Business Cycle*, Transaction Publishers, 1982
- **Spencer, Herbert**, **On Social Evolution**, University Of Chicago Press, 1972
- **Stiglitz, Joseph E.**, *Prețul inegalității. Cum societatea divizată din ziua de astăzi ne pune în pericol viitorul*, Editura Publica, 2013
- **Wallerstein, Immanuel at al.**, *Does Capitalism have a Future?*, Oxford University Press, 2013
- **Wallenstein, Immanuel**, *Sistemul mondial modern. Agricultura capitalistă și originile economiei mondiale europene in secolul al XVI-lea (Vol.1 și Vol.2).Mercantiliștii și consolidarea economiei mondiale europene, 1600-1750 (Vol.3 și Vol.4)*, Editura Meridiane, 1992,1993
- **Wallerstein, Immanuel**,*The Decline of American Power: The U.S. in a Chaotic World*, W.W. Norton and Company, New York, 2003